

Neeruti Selts külastas klassikuid

Huvireisid ja ekskursioonid moodustavad Neeruti Seltsi tegevusest kaaluka osa. Huvireise vastu on suur, sest reisidel nähakse ja kogetakse tihtilugu seda, mida kohalikes maoludes tunda ei ole võimalik. Välja on kujunenud ka reisidel osalejate tuumik, sest seltsi liikmeskonnas on väga erinevate huvide ja tööeksplidamisega inimesi. Vallikuvõimalus on üks neist, kui võtta võrdluseks kitsa profiiliga ühinguid või seltsse. 5. novembril vuras bussitais neerutiseltsi pealinna poole, et teha tutvust ka eesti kirjanduse suurmehe-klassiku muuseumiga ning liigaski käia ära ka Pöer I majamuseumis. Paiknevad nad kõik ju Kadrioru piirkonnas, merehõngulise pargi vahetus naabruses.

Supelsakste maja sobis kirjanikule

Koidula ja Köleri tänava te vahel, puudesalul varjus asub kahekorruseline, historistlikus stiilis suvila tüüpi maja, mis oli 20. sajandi Eesti suurima kirjaniku Anton Hansen Tammsaare elupaigaks aastatel 1932 kuni kirjaniku surmani 1940. aastal. See oli Tammsaare loomingu kõrgeperiood, mil ilmusid talleksite järele tema olulisel teosel: „Tõde ja õigus“ V, „Elu ja armastus“, „Ma armastasin sakslast“, näidend „Kuningal on külm“, „Põrgupõhja uus Vanapagan“.

Viietuolisesse korterisse mahutus kogu kirjaniku pere, teenija kaasa arvatud. Tammsaare töökabineti oma lihtsa sisustusega annab talleksne aimata loomingupingest tulenevaid meelemuutusi, kahtlusi ja tõehetki. Selles tagasihoidlikus ruumis katkes 1. märtsil 1940. aastal varaselt õhtutunnil kirjaniku elu. Suurmeister oli lõpetanud oma töö, mis kogutud teostena andis välja 18 köidet mittejärelnist loomingut, millele lisandus arvukad draamatöed lavastused Eesti juhtivates

teatrites, tema isiku ja loomingu põjal on valminud viis filmi, tema teoseid on tõlgitud 30 keelde. Aukartust äratav ka raamatu hulk, mis Tammsaare on tõlkinud teistest keeltest, nimetagem siinkohal vaid otulisemaid väliskirjanikke: J. Galsworthy, O. Wilde, F. Dostojevski, I. Gontšarov jt.

Kirjaniku muuseum avati viimases elupaigas tema 100. sünniaastapäeval jaanuaris 1978. Seda oli soovimud ka kirjaniku lesk Käthe Hansen. Kuid ajapikku hakkas ekspositsioon vananema, seda just sisulise poole pealt. Nõukogude-aegsete väljapanekute ülepõlitiseeritus ning meie klassiku „sidumine“ võraste mõistete ja oludega oli vastuvõetamatu uuele Eesti vabariigile. Seepärast hakati kavandama Koidula 12a maja uut püsinaist, mis lõpuks ka 2006. aastal avati külastajatele. Uue ekspositsiooni motoks oli „Tõde on inimeses“. See püüab vaadata maailma Tammsaare silmade läbi ning läheneda kirjanikule märksõnadega nagu maastiku, linnad, inimesed ja ühiskond. Muuseumi kogudes on üle 6000 säiliku – käsikirju, kirjavahetust, dokumente, fotosid. Suurtel port-

reefotodelt vaatavad vastu inimesed, kellega kirjanik lävis, kes olid tema mõttekaaslased. Fotod lumista mäeharjadega Kaukaasiast kõnelevad Tammsaare terviseparanduse reist sinnakanti. Teine kirjaniku puhke- ja ravipaik oli Koitjärve, kus ta viibis korduvalt oma venna juures elades.

Me kõnime ühest toast teise, peatume kõõgis, kus veel keedupott ootab keetjat, omaaegse sisustusega vannitoas, söõgitoas, kus kõik on justkui kedagi ootamas, suundume avarale verandale. Just viimane reedab heere kunagise otstarbe – siia kogunesid supelsaktsad, ka tollastest imperiumi pealinna Peterburist. Lutheri mõõblivabrikur kaarjanale oli laevakapteen Hermann Soone lasknud ehitada maja, millel oli au minna ajalukku „Tammsaare majana“, – nii kutsuti seda hoonet hilisematel aastatel. Et meri oli tol ajal linna majadele lähemal ning asustus hõre, võis ühiselt suveõhtul kuulda rannast kostvat puhkpilli-muusikat ning väärkad daamid ja härrad, kes seda idüllil täl rinnal nautisid, ei jõudnud ära kiita tsaar Peeter I, kes oli nii õnnestunult raiunud akna Euroopasse.

Neeruti Seltsi VEERUD

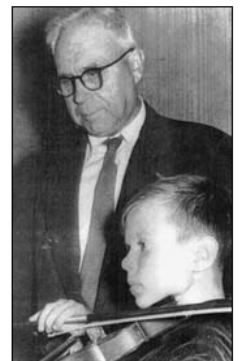
• 3. detsembril TULGEM ÜHISTÖÖLE NEERUTI MKA-le (Neeruti maastikukaitsealale). Jõukohast tööd jagub kõigile. Autoomanikud, võtke sõidule jalamehed! Väljumine kell 10 rahvamaja juurest, Järvelagedal kohtume kell 10.15. Võleib tasukuse! Infotelefon 55 525 314.

• 17. detsembril tuleme kokku kell 10 loodustappa Pargi tn 3 traditsioonilise JÕULUKOOSVIIBIMISELE!

• Neeruti Seltsil on võimalik korraldada teie kodu perekohtumise JÕULUVANAGA 20.-30. detsembril. Avaldage soovi tel 55 525 314 või e-kirjaga neerutiselts@hot.ee (1 tunni eest 10 € NS-i kassasse).

Jaani Pakk 110!

26. aastal novembril moodub 110. aastat koorijuh, pedagoogi ja muusikamehe Jaani Pakk sündinud Jaan Pakk sündis Vohnja (praegu Kadriina) vallas Kallukse külas muusikalembes hoones, kus kõik tegelesid laulmise või pillimänguga. Kui Jaan sai 8-aastaseks, osteti talle viiul, mis pani aluse tema viiulimängule.

Jaani Pakk õpilasega viiulimängimist.

Hiljem õppis ta Tallinna Kõrgemas Muusikakoolis (hilisem konservatoorium), mille lõpetas professor Johannes Paulseni õpilaseks helikunstniku diplomiga. Lühemat aega tegutses ta koorijuhina Tartus, kuid 1934. aastal algas tema pikk ja saavutusterohke tööperiood Rakveres. Samal ajal oli ta veel ametis mõnda aega Tapa Ühisgümnaasiumis. Rakveres sai Pakk kogu linna muusikajuht. Töö oli koormav, kuid jaanpakulikul rõõmus ja rahuldust pakkuv. Nagu väidavad tema kunagised õpilased, polnud sellel töötamisel juures ei väsimuse ega allahinimise tundemärke, kõik käis tal lusti ja rõõmuga. Vaatamata Eesti riiki tabanud lõõkidele ja sõja-aastatele, ei vaibunud Rakveres ei kontserditööd ega muusikaline õppetöö – Jaan Pakk tegutses kõigi segajate küste.

Tema elu kõige tihedamad ja viljakamad tööaastad olid 1934–1962. 1935. aastast juhtis ta Rakvere Laulumeeste Seltsi, mille koor esines korduvalt ka Kadriinas. Kolme aastaga kasvatas ta 15-liikmelise koori 50-liikmeliseks! 1938–1940 juhatas ta Rakvere Kaitseväe orkestrit. 1945. a algatas ta Rakvere Muusikaalkooli loomise mõtte, ja kui kool sai loodud, sai temast selle esimehe direktor. Kool astutas 64 õpilase ja 7 õpetajaga. Hiljem sai kooli nimeks Rakvere Lastemuusikakool, nüüd on selle nimi Rakvere Muusikakool.

Jaan Pakk tegutses Rakvere muusikaalu juhina kuni 1962. aastani.

Vohnja lapsed võitsid Suure Karu auhinna

21.–22. oktoobri peeti Kundas V kooliteatrite festivali „Väike lava 2011“, millest võitsid osa lastetrupid üle Eesti, kusjuures rõhuasetus oli 1.–6. klassidele. Kui tavaliselt pääseb üleriigilisele festivalile läbi konkursiõela, siis „Väike lava“ selliseid piiranguid ei sea, kõik soovijad on oodatud ja teretulnud. Ka ei seata sellel festivalil truppe nn paremusjärjestuses.

Anti välja kolm Suure Karu maskottauhinna, millest ühe sai endale Vohnja Lasteaed-alkukooli näitering. Vohnja lapsed tulid publiku ette lavastusega „Kessu ja Tripp“, mille koos lastega olid lavastanud õpetajad Tiina Poopuu, Õnne Kiviperk ja Kaida Trujetvseva.

Klassikuks juba noorelt

Tammsaare muuseumist suunduti otse Eduard Vilde kortermuuseumi, kus kirjanik elas oma elu viimased kuu aastat, kuni surmani 1933. aasta detsembris. See Kadrioru pargi servas asuv kauni väljanägemisega eramu koondab oma katuse alla kõik olulise, mis seotud meie klassikust kirjamehe elu ja loominguga.

Tegelikult soovis Eesti tollane valitsus kinkida Vildele 60. juubeliks maja, kuid sobiva elamu otsingud venisid pikale ning lõpuks sai Vilde endale kuuetoalises korteri kunagise pargivalitsete maja. 1946. aastast on samas majas Vilde kortermuuseum. Korteri sisu on säilinud autentne sisustus, eriti hinnalised on Lutheri mõõblivabrikutood – toolid, riidid, kummudid jms, mis annavad ettekujutuse tolleaegsest mõõblist. Korteri seinu ehiavad tolleaegsete Eesti nimekate kunstnike maalid, peamiselt kingitud kirjanikule, on ka skulptuure. Vilde kirjutuslaua ehib hõbedast kirjutuslauga garnituur, mille viljakale kirjanikule kinkisid Tallinna kesk- ja kusekoolide õpilased. Vilde külastikes olid selle aja tuntumad eesti kirjanikud – Tuglas, Metsanurk, Vares-Barbarus, Tammsaare, kunstnikud Koor, Sannamees, näitlejad Pinna, Särev jt.

Emotsionaalne giid Pille Maffucci viis juu peagi suurest kirjanikest kõrvale, valgustades Vilde seiklusrohke elu põnevamaid külgi. Vilde loominguga kursis oljad teavad, et kirjaniku sulg oli väle jooksma. Eriti oli

seada tunda ajalehtede joonealuste täitmisel. Töö ajakirjanikuna on ju suurepärase kool omandada kiire ja viljakas tööstiil, kus puudub aeg käsikirjade pikemaks viimistlemiseks. Faabula peab sündima kohe ja külluslikus sõnastuses. Sel alal oli Vilde suur meister.

Rännumees ja diplomaat

Parimateks tõenditeks Vildest kui reisimehest on muuseumi ühes nurgas talleksite otsa laotud soliidse mahutavusega 30ndate aastate reisikohpid. Riitultel vaatavad vastu reisipäevikud ja raamatud kümnetest matkadest Euroopas, Aasias ja Ameerikas.

Pagulasena Euroopas ringi rännanud Vilde saabus kodumaale 1917. a. Juba järgmisel aastal lähetas noor Eesti vabariik ta Kopenhaagenisse juhutama Eesti Ajakirjanduse Bürood. 1919–1920 tegutses Vilde Berliinis Eesti saatkonnas. Sisuliselt tuli tal organiseerida saatkonna tööd ning otsida kohalikele võimudele tunnustust Eesti vabariigile.

Ligi 20 aastat oma elust kulutas Eduard Vilde reisimisele. Elu lõpuperioodil Vilde enam uusi teoseid ei kirjutanud, vaid tegeles kogutud teoste koondamisega, kokku kogunes neid 33 köidet ligi 8000 leheküljega. Seda saavutus pole suutnud ületada ükski teine Eesti kirjanik. Kriitilise realismi algatajana olid tema teosed väga populaarsed, eluline sisu ja fantaasiaküllased mõttekäigud andsid tema töödele erilise sära.

Kirjaniku rännakute pajatas Vilde maja giid

Rännuaastad algasid tal Kaukaasia eestlaste külastamisest, edasi Peterburis ja Helsingi kaudu Lääne-Euroopasse. Reis Ameerika Ühendriikidesse valmistis talle pettumuse – liiga palju masinaid, vähe inimlikkust. Pealegi paigutasid immigratsioonivõimud Vilde juba saamisest vanglasse, kust ta hiljem siiski pääses.

1905. aastal oli Vilde abielunud Linda Jürmanniga, kuigi abielu sai registreerida aastaid hiljem, kuna Vilde esimehe abikaasa ei olnud kohe nõus lahutama. Jürmann oli kutselt ajakirjanik ning osales ka seltselisel.

Suur töövõime töö au ja kuulsust

Vilde esimehe loomeperiood oli erakordselt viljakas. Üksteise järele ilmusid üha uued ja uued teosed, peamiselt lühiproosa ja romaaneid, milles ta

Pidu Kadriina noortekeskuses

MTÜ Avatud Noorte Foorumi algatusel sai noortekeskuses (leerimajas) teoks omapärane noortepidu, mis oma kava poolest teeks silmad ette nii mõnelegi „suurele poole“. Kogu ettevõtmise korraldajaks ja peokava täitjaks olid viiendate klasside tüdrukupoisid, kes olid sama päeva hommikul (oli koolivaheaeg) kodus küpsetanud kõigivõimalikud hõrgutised – koogid, saiad, pirukad jne. ning mis pandi müüki samas avatud kohvikus. Oli suupiste mis tahes, hinnaks oli

ikka 10 senti. Menüüs olid viineripirukad, pitsarullid, minivõileivad, marjamuhvinid, marmelaadikommid jpm. Ei puudunud ka joogid – õunamahl, morsk, sidrunivesi, mis samuti olid valmistatud korraldajate poolt. Tähtsa olekuga ettekandjad, plokki ja pastakas näpu vahel, saalisid kohvikutoa ja köögi vahet, täites kohvikukülastuste soovet. Kõik sujus nagu päris kohvikus. Kuid ega vaid kohvikusse tulnud, tegelikult päevakava sisaldas hoopis põnevamaid asju kui koogi söömine ja morsi joomine.

Põnevust pakkusid nii viktoriin, ringmängud kui ka nn ajalehetants. Muusikat jagus igale etteastele. Teadustajad Triinu Linnu Kalman (5.b kl) ja Liisbet Leemet (5.a kl) olid ühtlasi peo juhid, kes etteasteti teadustasid ja neid ka kommenteerisid. Lustakas noortepidu näitas laste võimekust ja korraldamisostkust ning küllap andis ka omajagu kogemusi tuleviku tarvis.

ENN MÄLGAND

Üks lastekohviku ettekandjatest – Mairin Nirgi (5.b kl) klientide tellimust täitmas ▶▶